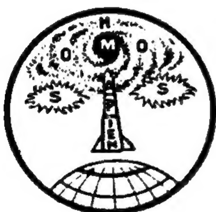

454
cpsf.info

454

DIN PRODUCȚIA CENACLULUI „SOLARIS" BUCUREȘTI

ANDREIA SIGHIȘANU

Sky—trap

PAVEL COSMIN

• Să nu putem păcătui cu-n sărut?
• Neverosimilul ghinion
• Mă numesc Nae

CRONICI ȘI OPINII

Ilie Călian • Gheorghe Săsărman • Sorin Sighișanu • K. Feoktistov • A. Tarkovski

EMANUEL REICHER

Cronică (en passant fantastică) a șahului (XXXI)

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta: JACQUES WYRS (FRANȚA)
Portrete: CORNELIU BÂRSANU și
ALEXANDRU DIACONU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

ANDREIA SIGHIȘANU

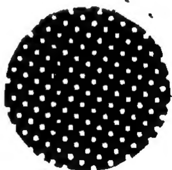
Născută în București la 21 decembrie 1948. Scrie versuri încă din primele clase de școală. Poeții preferați sînt: Baudelaire, Eminescu, Sorescu. Studiile liceale le termină în anul 1967. Se apropie de literatura științifico-fantastică prin intermediul cenaclului bucureștean de la Casa de cultură a studenților „Grigore Preoteasa", pe care-l frecventează din anul 1970, devenind o consecventă membră. Povestirea SKY-TRAP, cu care debutează în Colecție, a constituit și prima lectură (primită favorabil) în cadrul cenaclului. Dintre scriitorii genului, îl are ca preferați pe E. A. Poe, Mircea Eliade și Vladimir Colin.

Cititorii din străinătate pot face abonamente adresîndu-se întreprinderii „ROMPRESFILATELIA" — Serviciul import-export presă —, București, Calea Griviței nr. 64-66, P.O.B. — 2001.

Colecția „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista

Știința și Tehnica

Anul XIX - 15 octombrie 1973

Sky-trap

(fragment dintr-un manuscris găsit într-un serin)

de ANDREIA SIGHIŞANU

„Dragă John,

E mult timp de cînd n-ai mai primit nici o veste despre mine. Asta din cauza hotărîrii mele de a refuza publicitatea în legătură cu călătoria pe care intenţionam s-o fac în jurul lumii. Nu este vorba de o expediţie ştiinţifică sau de vreo temerară încercare de a mai stabili un record în materie de navigaţie solitară, ci de o plimbare de plăcere pe care o fac pentru că întotdeauna mi-am dorit să realizez acest lucru şi prilejul mi s-a ivit acum.

Mi-am pus la punct afacerile şi am plecat fără să-mi iau rămas bun de la cineva. Rîndurile următoare poate te vor surprinde, dar să ştii că cele petrecute m-au zdruncinat într-atît încît simt nevoia să împărtăşesc unui om de încredere gîndurile mele, în speranţa că nu voi fi luat în rîs sau tratat drept nebun. Iată despre ce este vorba...

Drumul meu trecea prin zona denumită „Capcana cerului". În ultima vreme circulaseră prin ziare destul de multe ştiri privitoare la această regiune a Atlanticului în care se semnalaseră dispariţii ciudate de nave şi avioane, misterul rămînînd de fiecare dată intact.

Era o vreme extrem de frumoasă. Cerul n-avea nici măcar o frîntură de nor, marea era calmă, aproape plată, şi numai din cînd în cînd delfinii se înălţau din apă. Soarele dogorea puternic, iar eu zăceam moleşit pe punte. Deodată am simţit o ameţeală, mi s-a făcut rău şi mi-am pierdut cunoştinţa. Cînd mi-am revenit, după nu ştiu cît timp, mă aflam în altă parte decît pe vasul meu. Un aparat submersibil, ceva în genul batiscafelor, cobora în abisul oceanului. Cîtva timp, prin hublouri am putut să zăresc peştii ferindu-se din calea aparatului, dar pe măsură ce pătrundeam în adîncuri m-am găsit într-o beznă totală. Spaima aproape că-mi paralizase gîndirea.

Deodată aparatul şi-a încetat coborîrea. După o deplasare laterală s-a oprit, uşa s-a deschis şi am trecut printr-o ecluză, ajungînd într-o cameră goală, ai cărei pereţi erau dintr-un material spongios de culoare trandafirie. Cu un pocnet sec, dintr-o nişă apăru un braţ metalic, articulat, care avea în vîrf ceva asemănător unui pămătuf de ţevi subţiri. A făcut cîteva mişcări circulare deasupra capului meu, apoi din acest dispozitiv ţîşni un lichid care mă împroşcă în întregime. Am constatat cu

uimire cum hainele de pe mine încep să se descompună şi după cîteva momente mă aflam dezbrăcat. Începusem să mă alarmez. Ce să însemne asta? Era o măsură preventivă pentru dezinfectare sau... N-am apucat să reflectez prea mult că podeaua s-a căscat sub mine şi am alunecat pe un fel de tobogan care s-a terminat in capătul unui coridor luminat. L-am străbătut, o uşă a glisat în perete, am pătruns dincolo şi am ajuns într-o încăpere enormă al cărei plafon era susţinut la mijloc de coloane de marmură verde. Pereţii erau acoperiţi de ecrane pe care se puteau vedea cele mai diverse puncte de pe glob. Mă holbam uimit urmărind mulţimi, personaje, interioare de fabrici, depozite militare, baze de rachete, imagini de deasupra oceanului, locuri de sub apă, mici insuliţe, aspecte din oraşe sau din sate pierdute în junglă, cele mai neaşteptate peisaje...

Eram uluit. Nu reuşeam să-mi imaginez cine ar fi putut crea acest centru subacvatic de observare... Ce rost avea ca eu, gol cum eram, să nimeresc aici? M-am învîrtit împrejurul sălii pînă am descoperit un buton într-o nişă. Am apăsat pe el şi am intrat într-o sală mică, asemănătoare unei garsoniere confortabile, decorată cu scoici şi avînd toată mobila necesară unei locuinţe elegante. Un pat enorm trona invitîndu-mă să mă odihnesc şi să mă relaxez după emoţiile prin care trecusem. O fereastră panoramică îmi dezvăluia lumea adîncurilor. Peşti hidoşi priveau curioşi înăuntru, cu ochi mari, bulbucaţi, reflectînd lumina din interior.

M-am trîntit în pat cu satisfacţia că pînă in acel moment nimic rău nu mi se întîmplase. Bineînţeles că nu puteam dormi, aşa că m-am apucat să analizez situaţia, dar o concluzie nu puteam desprinde deoarece nu ştiam cine sînt acei necunoscuţi care mă ţin prizonier. Mi se făcuse o foame cumplită şi imediat ce m-am gîndit intens la mîncare, din perete apăru o măsuţă pe care se afla o tavă plină cu nişte boabe roşietice, iar alături o sticlă umplută cu un lichid galben. Am început să gust şi pentru că mi s-a părut conţinutul destul de apetisant, am lăsat în cîteva minute tava goală. După ce îmi astîmpărai foamea, am început să inspectez un dulap în care am găsit un fel de halat de mătase, tocmai bun pentru a-mi acoperi goliciunea. Oboseala îmi dispăruse ca prin minune, mă simţeam proaspăt şi aveam o dispoziţie excelentă. Astfel întremat, aşteptam urmarea firească a neobişnuitei întîmplări de pînă acum. N-am apucat să-mi pierd răbdarea, căci uşa s-a deschis şi în cadrul ei apăru o fiinţă la a cărei vedere mi-am pierdut respiraţia. Era o femeie tînără, dar cu un păr alb, strălucitor şi lung, cu ochi mari şi foarte alungiţi spre tîmple şi care întinsese către mine... şase braţe. Întocmai ca zeiţa morţii din mitologia indiană. Am încremenit; eram cuprins de spaimă şi de fascinaţie; ea mă privea fix; am vrut să strig; mă simţeam ca o gînganie în faţa ei; nu puteam să articulez nici un cuvînt, eram ca şi hipnotizat, într-o stare ambiguă, neputînd să mă dumiresc dacă ceea ce văd este vis sau realitate. Braţele i se mişcau lent, halucinant, ca într-un dans însoţit de o muzică neauzită, interioară. Frumoasa femeie avea pielea albastră, contrastînd intens cu părul alb şi lung care-i cădea pe spate.

M-am tras un pas îndărăt, prăbuşindu-mă într-un fotoliu, cu trupul vlăguit de emoţie. Ea înaintă şi luă loc în faţa mea.

— Eşti mai liniştit acum ? mă întrebă într-o engleză perfectă.

— Ci-cine eşti ? m-am bîlbîit fascinat de mîinile ei.

— Ai auzit de Atlantida ?

— Atlantida ?...

— Da, omule. Noi sîntem urmaşii atlanţilor, fiinţe cosmice venite din alt sistem solar, ajunse aici în căutare de spaţiu vital. Planeta noastră trebuia să moară. Am găsit pe Pămînt condiţii identice de viaţă, dar, din nefericire, organismul nostru nu ne-a mai permis întoarcerea pe planeta natală pentru a pregăti exodul. Nu ştim ce s-a mai întîmplat cu ai noştri, cum au supravieţuit şi unde. Ceva necunoscut s-a petrecut în trupul nostru şi ne împiedică să mai suportăm acceleraţia vitezelor mari, capabile să ne smulgă din acest sistem solar, aşa că sîntem condamnaţi să trăim aici, în abisuri...

Ascultam neobişnuita relatare pe care interlocutoarea mea o făcuse brusc, fără ca eu s-o pot întrerupe. Braţele îi atîrnau de-a lungul corpului îmbrăcat într-un material solzos, argintiu. Am observat că degetele mîinilor erau unite printr-o membrană fină. Cu toate că îmi părea stranie conversaţia, am întrebat ceva mai destins :

— De ce vă ascundeţi de oameni ?

— Am încercat să intrăm în contact de mai multe ori, dar am fost primiţi de fiecare dată cu groază. Apoi ne-am dat seama că această apropiere nu mai este posibilă datorită unei boli pe care o avem şi pe care n-o putem învinge. Savanţii noştri se străduiesc să găsească antidotul, dar pînă acum nu au ajuns la nici un rezultat, aşa că am hotărît să ferim omenirea de maladia noastră necruţătoare. Sîntem condamnaţi la o moarte lentă, care ne va stinge pe toţi pînă la urmă. Tot ce ne mai rămîne de făcut este să ne prelungim agonia cu ajutorul vostru, al oamenilor.

— În ce sens ? Parcă ziceai că nu puteţi intra în contact cu noi...

— E adevărat, dar noi nu vă întîlnim pentru a vă cere ajutorul sau pentru a vă transmite informaţii ştiinţifice. Vă răpim pentru că avem nevoie de sîngele vostru.

— Aveţi nevoie de sîngele nostru ? Dar pentru ce ? am întrebat cu spaimă.

— Ţi-am spus că suferim de o boală incurabilă. Moartea ne este amînată numai de o substanţă specială, extrasă din sînge omenesc, o cantitate infimă, dar care ne prelungeşte viaţa cu cîţiva ani.

— Ceea ce faceţi e o crimă ! am ripostat violent. Şi apoi te contrazici : pe de o parte spui că feriţi omenirea de boala voastră, iar pe de altă parte răpiţi oameni şi-i masacraţi.

— Ştim, dar trebuie să facem acest lucru pentru că mai păstrăm o umbră de speranţă în sensul că pînă la urmă vom reuşi să descoperim leacul.

— Cum e posibil ? am strigat. De ce nu faceţi sînge sintetic ?

— Am încercat, însă fără rezultat. Şi acum, pentru că eşti aşa de revoltat, am să-ţi pun o întrebare : ce-aţi face voi, oamenii, care vă chinuiţi cu cancerul, dacă aţi descoperi că el s-ar vindeca tot cu sînge omenesc, cu sînge bun, pentru că cel sintetic ar fi inutil ? Aşa reduşi cum sînteţi, încă n-aţi începe să vă omorîţi pentru a vă salva, presupunînd că maladia s-ar extinde cu repeziciune ?... Pentru că atunci sîngele donat ar fi insuficient... Aţi începe să vă măcelăriţi...

N-am mai zis nimic. Întrebarea mă depăşea. Şi totuşi...

— Ştiu ce gîndeşti, spuse ea. Să nu crezi că stăm ca nişte paraziţi. Savanţii noştri sînt împărţiţi în două grupe de cercetare : una care studiază readaptarea organismului la viteze cosmice, iar a doua care se ocupă de găsirea antidotului. Nu-ţi dai seama în ce situaţie ne aflăm, neputincioşi de ambele părţi ?

— Nu-mi pasă. Nu procedaţi ca o civilizaţie superioară. Poate că nu veţi reuşi niciodată să rezolvaţi aceste probleme şi veţi muri, lăsînd în urmă crime. De ce nu încercaţi un schimb de opinii cu oamenii, de ce nu credeţi că uniţi veţi putea scăpa de blestemul care apasă asupra voastră ? Sau poate vă consideraţi prea evoluaţi în comparaţie cu noi, nişte cobai din care preparaţi medicamente ?...

— Ascultă, omule, nu ţi-am spus că dacă am intra în contact cu voi v-am putea transmite boala noastră ?

— [illegible] Atunci de ce nu încercaţi de la distanţă ? Am văzut că [illegible] ; de ce nu vreţi ca omenirea să vă ajute ca să [illegible] o modalitate de salvare ?

— Nu se poate. Substanţa care ne menţine în viaţă se extrage numai din sînge omenesc şi nu poate fi sintetizată. Oamenii n-ar fi împăcaţi cu acest gînd.

— Cu ce e omenirea datoare să se sacrifice pentru unii ca voi ? Nu e de ajuns că au fost războaie ? Acum cînd lumea are ţeluri măreţe, voi, cei cu şase mîini, ne furaţi vieţile, dar nu ne daţi în schimb nici măcar un deget.

Peroram astfel spumegînd de furie. Ce-mi pasă ? Dacă tot aveam să pier, măcar să le arunc în faţă dispreţul meu.

Interlocutoarea mea stătea nemişcată, numai ochii îi mocneau mînioşi, dar nu pe mine, ci poate unui gînd din lăuntrul ei.

— Să zicem că în felul tău ai dreptate, dar ce pot să fac ? Sînt numai purtătoarea de cuvînt a lumii noastre pe care n-o interesează altceva în afară de sîngele tău. Trebuie să mori. Acestea sînt explicaţiile care se dau condamnaţilor, dacă vrei să accepţi termenul ăsta. Acum trebuie să plec. Vei mai rămîne

încă un timp aici, după care nu știu ce se va mai întîmpla cu tine.

Se ridică în picioare. Brațele îi începură din nou să fluture. Dispăru lăsîndu-mă singur într-o stare de extremă agitație. Nu găseam nici o soluție pentru ieșirea din impasul în care mă aflam. Deasupra mea se întindea oceanul cu apăsarea enormă a maselor de apă. Oare cită vreme trecuse de cînd fusesem sorbit în adîncuri ? Nu puteam să apreciez. Am încercat să forțez ușa, dar în zadar. Atunci m-am întins în pat, resemnat. O moleșeală mă pătrunse și am adormit...

...M-am trezit într-un întuneric total. O mînă catifelată mă mîngîia pe față. Un fior mi-a scuturat corpul, amintindu-mi unde sînt. Cine mă mîngîia ? Nu putea să fie altcineva decît femeia albastră. O curiozitate bolnăvicioasă puse stăpînire pe mine. Voiam să știu ce se va întîmpla în continuare. Atingerile ei moi și calde îmi produceau o senzație de plăcere. Asta să fie moartea ? Ar fi totuși prea frumos. Fără să vreau am răspuns la mîngîieri. Eram destul de lucid ca să-mi dau seama de situația neobișnuită. Eu o mîngîiam cu două mîini, ea mă cuprindea cu șase brațe, cu aviditate, stîrnind în mine dorinți pe care nu mi le-aș fi putut închipui cu citva timp înainte. În definitiv, era tot o femeie...

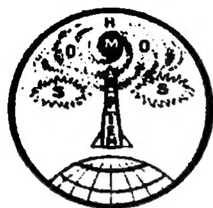
... — Să nu te sperii, spuse ea, n-ai să mori. Te voi salva de aici. Ai încredere în mine. Trebuie să pleci. Nu mai întreba nimic. Acum nu e momentul. Să ne ferim de supraveghetorii de la posturile de control. Deasupra ai să-ți găsești cuterul. E neatins. Poți să-ți continui călătoria. Odată ce-ai scăpat de aici, nu mai ești în primejdie. Îți dau acest emițător telepatic. E suficient să-l pui la tîmplă că gîndurile îți vor fi interceptate de mine. Nu știu dacă fac bine lăsîndu-te singur. S-ar putea să te fi îmbolnăvit. Acum să mergem.

Atlanta mă privi lung și pe fața ei albastră se putea citi un fel de regret. De ce..."

• • • • • • • • • • • • • • •

Stimați cititori, aici se sfîrșește textul scrisorii unui necunoscut către John Curtie, vărul meu decedat de curînd, scrisoare pe care am găsit-o scotocind prin hîrtiile lui. După cît îmi dau seama, trebuia să mai fie o continuare, dar oricît am căutat n-am mai descoperit nimic. Comentariile sînt de prisos. Rămîne ca dumneavoastră să judecați dacă tot ceea ce conține este demn de încredere sau nu este decît coșmarul unui om despre care nici nu știu dacă mai există.

ANDY SIGGS
redactor la ziarul „Sensationals news"

PAVEL COSMIN

Să nu putem păcătui cu-n sărut?

1.

Aldo Pinner strănută. Apăsă pe buton, și trapa grea se deschise fără zgomot. Rămase în fața stelelor, nemișcat. Îi era frig în pijama. Se-ntoarse spre cabină și trase cu nesaț aer în piept. Apoi se aruncă în gol, la chemarea străinilor.

2.

— Ioana ! Ioana !

Glasul comandantului clocotea. O ușă laterală se deschise încet, lăsînd să se strecoare o bonetă albă. Apoi apăru, întreg, doctorul. Cu halatul alb, strălucitor, dar boțit, Ioana se-nfățișă șovăielnic în fața lui Costin. Comandantul scrută trupul micuț, legănat pe două picioare tremurînde ce se sprijineau pe metalul rece. Ochii ei, atît de calmi de obicei, erau speriați. Și două lacrimi mici, necăjite, se zbăteau la colțurile rotunjite ale gurii.

— Aldo ? întrebă el.

— A plecat, ne-a părăsit. Și nu ne-a spus nici la revedere, nici adio. A plecat pe furiș. Vocea ei tremura. Eu sînt de vină. Dormea și am dat fuga la Doru să văd cum se simte. Mi se pare că și el...

— Nu. Nu cred... A dracului poveste. Cine-o mai fi născocit-o și pe asta ?

— Costine, hai să ne întoarcem... Te rog... Mi-e frică... N-o să scape nici unul... Aldo era cel mai rezistent...

— Dar și cel mai inventiv. Avea un flux extraordinar de gîndire. De asta l-au preferat. Cu noi n-au ce să facă.

— Or să ni-l redea ?

— Nu cred. „Ei" n-au decît lumea lor spirituală. Cu ce să țină-n viață un om ? „Ei" vor gînduri. Mereu gînduri. Captează orice gînd intră în sfera lor.

— Să fugim, Costine, te implor...

— Eşti nebună, fetiţo ? Avem cel mai mare prilej să-i cunoaştem.

— Nu uita că au pierit trei expediţii pînă acum... Cel puţin aşa ne-au anunţat ai noştri. Fără o urmă, fără un mesaj.

— Pentru că, probabil, ne-au anunţat ca de obicei, prin unde Psi. Ce imprudenţă ! „Ei" captează tot...

— Să fugim, Costine ! Pînă cînd gîndurile alea n-or chema şi gîndurile noastre...

— Trebuie să rămînem. Pentru Pămînt. Pentru oameni. Nu uita, sîntem primii care vom putea cunoaşte viitorul, poate viitorul nostru, al oamenilor. Aşa vom fi şi noi, Ioana...

— Aşa ? Mă-ngrozeşte gîndul ăsta. Nu. Nu vreau să mai aud... Aşa o să fim noi ? Nimic omenesc, nimic romantic ? Să nu mai putem visa, să nu ne mai putem plimba pe malul mării, să nu mai putem cutreiera lumile ?... E îngrozitor !... Să nu mai iubim...

— Dar, înţelege, Ioana, e ceva măreţ...

— Ce ? O masă inertă de gînduri ?

— Nu, Ioana, nu...

...Văi de gînduri, păduri de gînduri, mări de gînduri... Vîntul c-un sărut...
de gînduri va apleca pomii-gînduri spre pămîntul-gînduri... Gînduri ce se-nfrăţesc pentru o clipă, rîd în soare şi se pierd în neant, transformate-n gînduri... Gînduri frumoase... Gînduri sublime ce trăiesc doar pentru a naşte alte gînduri... Gînduri... O lume de gînduri...

— Gînduri ! Gînduri ce nu mor niciodată. Ce nu se pot închide într-o cutie de oase şi nu pot călca pe pămînt. Nu pot să vadă cerul, stelele, soarele, n-au ochi... Nu pot auzi susurul izvoarelor, valurile spărgîndu-se de stînci, glasul iubitei... N-au urechi... Nu pot să simtă o strîngere de mînă... Nu pot păcătui c-un sărut...

...Să fugim, Costine ! Să fugim acum...

— Imposibil ! Ne-ar ajunge cu viteza gîndului !

Ochii ei bătură îndelung aerul, apoi se-nchiseră brusc. Nu mai avea putere să-l privească măcar. Obosise. Stătuse şaptezeci de ore trează la căpătîiul lui Aldo...

— Hai să te culci, Ioana... Hai...

3.

Se simţi purtată lin printre sclipiri de stele. O răceală binefăcătoare o învălui încet-încet, şi-un foşnet fin îi mîngîie auzul. Ar fi vrut să doarmă şi să nu se mai trezească niciodată. Dar nu putea. Fiori mari o zguduiau, treceau prin corpul ei, nechemaţi. Brusc, îşi dădu seama că e sub duşul înviorător, şi-n gînd îi miji împotrivirea. Trupul se trezea la viaţă.

Îşi încordă auzul şi foşnetul fin se transformă în sunet. Ţiriitul deveni insuportabil, şi-abia atunci înţelese că o cheamă comandantul.

„Halal odihnă ! Şi nesuferitul ăla ce-o fi vrînd ?"

Un gol imens se căscă în pieptul ei, rostogolindu-se-n tot trupul... „O fi ceva cu Doru ?"

Şi se repezi aşa, desculţă, cu părul despletit, pe culoarul în doliu. Ar fi vrut să zboare, dar aparatul antigravitaţional se odihnea undeva, în magazia navei. „Blestematul !"

În capătul coridorului, o cascadă de lumină îi brăzdă faţa. Şi-n mijlocul ei, pe podea, îl văzu pe Costin imobilizîndu-l pe Doru, strunindu-i zvîcnirile.

— Să-l ducem de-aici, Ioana, gîfîi el. A vrut să plece după Aldo. De-abia l-am putut opri...

4.

Privea cu dragoste trupul inert de lîngă ea. Îl legaseră de pat, să nu fugă. Uricioasă lume... Era să i-l fure, poate pentru totdeauna... Şi cînd te gîndeşti că nu-l are decît pe el ! Şi el ? Un încăpăţînat. Nu vrea deloc să doarmă. Mişcă mereu din buze. Cu cine-o fi vorbind ?

— Dorule ! Doru...

— Lasă-mă. Mă duc. Mă duc la ea...

— Unde, mă, prostule ?

— La fata de gînduri. Mă cheamă.

— Dorule, nu mă mai iubeşti ? Spune ?

— Nu. O iubesc pe ea. Lasă-mă. Mă duc.

Vru să se scoale, dar legăturile îl ţineau strîns de pat.

— Lăsaţi-mă ! Vreau să mă duc. Nu ! stai, nu pleca, frumoaso ! Vin acum. Vin...

— Dorule, fii cuminte ! Ascultă-mă ! Dorule, mai ţii minte marea de pe Zola, valurile aproape pămînteşti, pomii totdeauna înmuguriţi... „Planeta veşnicei primăveri", Dorule ? M-auzi ? Stai cuminte, nebunule, nu te mai zvîrcoli aşa, că n-o să-mi scapi ! Dragul meu, of... Aldo, „frumosul gentleman", s-a dus la fata asta a ta... Cu tine n-are ce să mai facă... Of, of, of... Degeaba vorbesc. Nici nu m-ascultă ! Ce bine era pe Zola — Aldo, Costin, tu şi eu. Atîţia ani departe de Pămînt, departe de oameni. Nu-ţi dai seama cu legaţi sîntem noi unul de altul şi toţi de nava asta a noastră ? De „mica noastră planetă" ? Şi-acum vrei să pleci, Dorule ? Pentru ce ? Pentru cine ?

Îl privea drept în ochi şi cu mîna căuta prin buzunar somniferul puternic pe care i-l dăduse şi lui Aldo... Dar ştia că n-ajută la nimic.

— Dorule... Te iubesc, fiinţă nesuferită. Mi-eşti drag şi n-o să te dau nimănui !

— Lasă-mă ! Plec. Vreau să plec de-aici. Rime ! Sînteţi nişte rime legate de pămînt. Vă ţineţi scai de om. Daţi-mi drumul... Vreau la fata mea... La fata...

— Ai uitat-o pe „fata de pe Zola", Dorule ?

Şi glasu-i tremura... Şi buzele-i tremurau... Şi ochii...

5.

Costin ar fi vrut să nu se mai fi născut.

Se silea să nu mai gîndească atît. Ştia că-i curată nebunie să gîndească, dar altfel nu putea ! Nu se putea opri. Şi nici nu-şi

dădea seama cum, dar ceva îl atrăgea departe, dincolo de navă, dincolo de oameni, în infinit...

Se stăpînise un timp și-avusese impresia c-ar putea birui chemarea... Dar acum voia să plece. Trebuia să plece! De ce? Habar n-avea, dar trebuia neapărat!

Se-apropie de aparate și le dădu cîteva comenzi scurte, în grabă. Fu ultimul lui gest de-mpotrivire. Nava începu să-și încetinească viteza, mergînd la pas. Apoi se opri de tot și se roti cîteva clipe, stabilindu-se în cele din urmă pe drumul de întoarcere. Costin zîmbi mulțumit.

Privi apoi cu atenție, pentru ultima oară, „mica lor planetă". Ar fi vrut să-și ia adio de la Ioana și de la Doru, dar n-avea timp.

Deschise trapa. Sîngele-i fierbea în vine, iar gîndurile i se zvîrcoleau, mugind. Privi stelele cu o ultimă licărire omenească. Înregistră fenomenul. Păși dincolo de prag, căzînd în neant, bolovan plutitor. Chemarea străinilor biruise. Își simți trupul pulverizîndu-se lent și, brusc, înțelese că a ajuns pe pămîntul viitorului. Se contopi cu masa clisoasă ce-l chemase de peste veacuri, și gîndurile-i înțepeniră.

Neverosimilul ghinion

1.

Sudoarea-i șiroia de la rădăcina părului pe frunte, împăienjenindu-i ochii. Începea din nou să amețească. Pierdea oxigen. Yourt, cu pumnul lui de plumb, îi crăpase casca.

Încercă să scape de dreapta prietenului său și-i aplică o lovitură de picior în piept.

Amîndoi se-mpleticiră.

Se-apropiară din nou, amenințători, cu priviri ucigătoare. Pentru o clipă mănușa metalică a lui Zelt fulgeră prin fața lui Yourt, dar se prăvăli cu toată forța asupra stîncilor. Cu un urlet sfîșietor, Zelt se aruncă la pămînt, zvîrcolindu-se.

Yourt îi aplică o ultimă lovitură, fărîmîndu-i umerii. Apoi se așeză pe piatra netedă, liniștindu-și răsuflarea.

Sus, în vîrful muntelui, la două sute de metri, strălucea „Gleen".

„Nucă găunoasă", gîndi Yourt, sculîndu-se și-ncercînd să-l tragă după el pe Zelt.

„E greu catîrul".

Îi dădu drumul și-l întoarse cu capul spre poalele muntelui. Îi apucă picioarele — fiecare cu cîte-o mînă — și le petrecu pe lîngă cingătoare.

Începu să urce gîfîind, trăgîndu-l după el pe Zelt.

„Parc-aș fi un măgar înhămat. Halal de mine! Da' știu că l-am pocnit bine!" gemea Yourt printre dinți, înaintînd greoi.

Pînă sus se opri de zeci de ori să-şi tragă răsuflarea. La fiecare popas se uita înapoi, la locul pînă la care se prăvăliseră în încleştarea pe viaţă şi pe moarte, şi-njura stelele.
Se pipăi apoi minuţios de fiecare dată, nevenindu-i să creadă că-i întreg.
Şi iar se-nhăma.
Pornea răcnind şi jura de fiecare dată să nu se mai oprească pînă-n vîrf.

2.

Umbra uriaşă a navei îl scotea din sărite.
„Atîta metal degeaba", gîndi Yourt.
Pentru că nava nu mai putea pleca.
Stătea aplecată într-o rînă, spintecată de colţii sălbaticului munte.
Racheta de salvare o luase razna în timpul furtunii de asteroizi pitici, iar capsula de două locuri nu voia şi pace să se desprindă de planetă.
Singura posibilitate de întoarcere era o mică rachetă de rezervă. Individuală.
Îl dezbrăcase pe Zelt de costum, îi scosese casca spartă şi-i bandajase pumnul sfărîmat. Apoi îl legase de pat.
Tot învîrtindu-se în jurul navei, ajunse din nou în faţa trapei. O împinse uşor şi păşi înăuntru. Încercă să se obişnuiască cu întunericul din sala de comandă.
Simţi o mişcare în aer în spatele lui şi se-aruncă pe burtă fără să şovăie, ca la armată. Simţi corpul lui Zelt căzînd peste el şi-o mînă-i încolăci gîtul. Încercă să se ridice, dar costumul greu îi stingherea mişcările. Celălalt n-avea costum.
Îşi întoarse cu greu mîna înmănuşată, şi-o aruncă asupra lui Zelt. Auzi un urlet sfîşietor şi-ntoarse capul. Îl văzu acoperindu-şi faţa cu amîndouă mîinile. Sîngele mustea din carnea răscolită.
Simţi cum i se strînge inima de durere şi stomacul de greaţă. Îşi întoarse privirea spre podea. Nu mai schiţă nici un gest. Într-un tîrziu căscă gura, încercînd să-şi umple plămînii. Şi-atunci înţelese, ca prin ceaţă, că Zelt îi blocase butelia.

3.

Zelt îşi bandajase toată faţa.
Casca nu-i mai intra pe cap. Zîmbi prin geam către Yourt. Îl aşezase în fotoliul de comandă al navei de rezervă. Cu statura lui uriaşă umplea toată cabina.
Cu ochiul teafăr, privi cu atenţie dintr-o parte. Încet-încet Yourt îşi revenea, respirînd normal. Conectă legăturile.
Privi din nou. Yourt deschisese ochii. Şi-i rotea în toate părţile, neştiind unde se află.

Brusc, își dădu seama și-și îndreptă pumnul, amenințător, spre Zelt. Începu să lovească cu pumnii, cu picioarele, în pereții cabinei, gata să-i sfarme. Încercă să coboare, dar trapa era blocată.

Pumnii se descleștară tremurînd și capul se sprijini pe geam. Priviri inutile scrijeleau aerul.

Zelt luă poziție de drepți și-l salută reglementar pe comandant, tîrîndu-și dreapta spre frunte, cu stînga pe manetă, lansîndu-l.

Un timp rămase așa, privind în infinit. O salvă puternică îl trezi. Salva de salut.

Se-ndreptă cu pași mărunți spre tabloul de comandă. Se așeză comod în fotoliu, și-aprinse liniștit un ecran. Se lăsă pe spate și-ncepu să urmărească, cu ochiu-i teafăr, punctul luminos ce se-ndrepta, încet-încet, spre casă...

S p r e   c a s ă...

Mă numesc Nae

Mă numesc Nae. Am 270 de ani și sînt mecanic-șef la dispeceratul general al unei planete pe nume Terra.

De lucrat, lucrez numai cînd se strică drăcovenia aia de mașină. Între noi fie vorba, pînă acum, de trei veacuri, nu s-a stricat niciodată. Dar ce să-i faci, asta-i meseria, trebuie să fii la post. Și cînd te gîndești că pentru postul ăsta am umblat vreo cincizeci de ani prin toate facultățile de specialitate.

Asta e !...

În rest mă ocup de roboți. Toată ziua dreg la ei. Ba le mai pun o mînă, ba le mai scot un ochi...

Dar să vezi cum am îndrăgit tinichelele astea...

Am un prieten — Puiu. Nu știu pe unde a fost, nici de unde a venit. A picat la mine din cer, așa, deodată, cu racheta. Drept în locul meu. Ne-am împrietenit repede. Și m-a învățat cu nărav. Nu mă lăsa să beau, să fumez. Cică să trăiesc „o sută de ani". Așa este o vorbă din bătrîni, stupidă, zău, ca toate vorbele astea anacronice...

Dar ce să-i faci ? Nu pot să trec peste cuvîntul lui, nu pot să-l mint... Mă simte imediat. Dealtfel, e un băiat bun. E un băiat grozav... Nu știu cîți ani are, dar de cînd l-am cunoscut — și-s cinci ani de-atunci — nu s-a schimbat nici atîtica... Așa frumusețe de băiat n-am văzut de cînd sînt.

E scriitor. Și-n timpul liber dresează delfini. Adică nu-i dresează, el cică-i învață carte... Și se pricepe... Îl mai ajut și eu că-s delfinii mei.

Ieri, ce să vezi ? Didi, un delfin mic și pricăjit, numai ce se uită fix la mine și parcă înțeleg că mă-ntreabă :

„De ce nu mai fumezi, tati, nu te lasă nenea Puiu ?“

Și nu știu cum, dar mă trezesc că-i răspund și eu tot în gînd. Iar el zice : „Aha, deci n-a mințit !“... Și pleacă, fredonînd ultimul cîntec la modă.

Eu și Puiu ne-nțelegem bine. Numai că scrie niște bazaconii cu roboți, de-ți stă mintea-n loc.

Și-atunci, ce mi-am zis, el să-i descrie, și eu să-i fac pe viu. Roboții. Așa i-am îndrăgit.

Dar ieri, ce să vezi ? Vine Puiu la mine cu o poveste de-asta, c-am zis că nu-i în toate mințile. Și cred că nici nu era, că-i sclipeau ochii și tremura tot, uite așa... Brrr... Și glasu-i tremura... Ce vrei, febra creației. Auzi poveste... Să v-o citesc și dumneavoastră.

— Alo, baza ? Alo, baza ? Trec pe recepție.

— Alo ! Aici baza ! Viteza ?

— 8 500 kilometri pe secundă.

— Accelerați, vă rog !

— Accelerez.

Acul vitezometrului urcă vertiginos. Gîndurile i se-nvălmășesc... Nu mai poate să se stăpînească. Ar vrea să plîngă, dar ar vedea-o cei de la bază. Profesorul. Și Doru.

Ce caută Doru acolo ? I-a spus că nu vrea să-l mai vadă. Ce, crede că-i un capriciu de-al ei ? Nu. Nu-l mai iubește. Nu-l mai poate suferi.

— Accelerați, vă rog !

Vocea liniștită, calmă a profesorului o mai liniștește. Un drum banal. O încercare banală, de început de an.

Ce bine era la școală ! În ultimul timp le aduseseră niște rachete mici, niște jucării. Făceau ocoluri în jurul lui Venus.

— Viteza ?

— 25 000 kilometri pe secundă.

— Detalii ?

— Aparatul merge normal. Nici o defecțiune la bord. Nici un obstacol în cale..., spuse Cora cu o voce tremurîndă.

Se gîndea la clipa în care Doru o adusese la facultate. Explorări îi trebuiau ? În jurul sistemului solar ? Altceva ar fi vrut ea, altceva i-ar fi prins mai bine... O călătorie palpitantă, în căutare de noi civilizații. Să treacă prin locuri necercetate încă, prin primejdii nebănuite și să le biruie pe toate. Apoi, la bătrînețe, să se întoarcă pe Pămînt, plini de glorie, să trăiască liniștiți în mijlocul pădurii sau să dreseze delfini și să-și amintească de fiorii „marii aventuri“.

Dar Doru nu voia să se dezlipească de Pămînt. Asistent prăpădit ! Era un fricos... Și-un laș... De-asta nu-l mai iubea...

Privi atentă ecranele navei. Peisajul binecunoscut nu-i trezea nici un fior, nici un semn de întrebare. Lumini și umbre se-mple-

teau pînă departe, în negura infinitului. Un punct luminos se mișca alene undeva, pe o traiectorie comună cu a Corei. Spuse plictisită :

— Alo, baza ! Corp luminos în stînga !

— Alo, aici baza ! E Ionică. Te salută, spuse Profesorul.

— Da. Eu sînt. Ionică. Te salut, frumoaso ! Cum merge ?

O imensă bucurie îi inundă fetei trupul și-n ochi îi sclipește fericirea :

— Hm, bine, nu știi, cu încercările astea copilărești... Oprește, pornește, accelerează... Astea făceam și la școală.

— Lasă c-o să vezi tu, baby ! N-o să-ți pară rău de drum. Peste o oră o să gîfîi ca un delfin de curse.

Cora rîse. Îi plăcea și ei să vorbească ștrengărește...

Ah, Ionică ! Dacă n-ar fi fost el, n-ar fi rămas în facultate. Ar fi plecat în altă parte, oriunde, numai să nu-l asculte pe Doru. Pe atotștiutorul Doru...

Pe Ionică îl văzuse de două ori. Odată la banchetul de deschidere, în treacăt. Stătea într-un colț și surîdea amar perechilor. Era atît de caraghios ! Dar era cel mai frumos băiat din cîți văzuse ea vreodată.

Îl lăsase pe Doru în mijlocul dansului și-l invitase pe Ionică.

— Mulțumesc ! îi răspunsese o voce caldă, gravă, ce o înfiorase... Dar, știi, la capitolul ăsta n-am ajuns încă. Dansez foarte prost, aproape mecanic...

A doua oară îl văzuse la un buletin de știri. Salvase două fete dintr-un vulcan. Abia atunci aflase că era pilot de salvare și antrenor la facultate și parcă îl îndrăgise și mai mult. Dar acum îl iubea cu adevărat.

Inima ei era, toată, a lui...

— Cometa ! spuse Profesorul către Doru.

— Nu-i viteza prea mică ? O să observe prea devreme și n-o să-i putem aprecia reflexul.

— Ai dreptate, să mai așteptăm puțin.

Cora zîmbi și-i privi prin ecran pe cei de la bază. I se făcu milă de ei. Săracii ! Uitaseră să-nchidă legătura.

Ciudată facultate, totuși ! N-am găsit și eu altă meserie mai interesantă ! Asta făceau de secole strămoșii și străbabele noastre... Dar îndură, fată, dacă vrei să-l ai antrenor pe Ionică, să fie tot timpul lîngă tine, să-l întrebi tot felul de prostii, numai ca să te-nvăluie în privirea lui ciudată, tulburătoare.

Deodată în fața ei apare o cometă. Se-apropie vertiginos. Acoperă ecranul. Mai mult și mai mult... Brusc, își dă seama și frînează. Nava vibrează din toate încheieturile, și Cora se-ntinde-n aer, într-un zbor vijelios, oprindu-se-n peretele moale, de protecție, pe care-l presează la infinit...

— Cam neatentă fata asta ! Riscă mult. Și a manevrat în același timp cu pilotul automat. De-aia a fost șocul așa puternic.

Pilotul automat ? Pilotul automat ! Deci e controlată ! N-au încredere în ea. Nu poate face ce vrea. Dacă ea greșește, o-nlocuiește el... Deci asta-i meseria ? Nici un risc, totul calculat dinainte... Ei, fir-ar să fie !

Și, pe furiș, în timp ce ei discutau de zor, fără s-o urmărească pe ecran, manevră cîteva butoane. Pilotul automat nu mai exista.

— Dar ce nevoie mai avem de pilotul de salvare? Pilotul automat o poate salva și singur! stăruia Doru.

— Dar n-auzi, măi, omule, că majoritatea dibuie pilotul automat de la prima încercare? Și cum se vor independenți, îl reduc la zero. Se cred mari exploratori cu toții... Ce vrei, tinerii din ziua de azi.

Tinerii din ziua de azi... se strîmbă Cora spre ecran, imitîndu-l pe Profesor.

— Să lăsăm vorba! Mărește-i viteza prin telecomandă spre satelitul ăla artificial. Spre cel nou, neamenajat. Și pe urmă mergem s-o primim cu flori... Uite, a deconectat pilotul automat! Ce-ți spuneam eu? E o fată pe cinste...

Inima Corei se făcu cît un purice... Ultima probă. Din plină viteză o-ndreptau spre satelit. Și ea trebuia să frîneze la cîțiva kilometri deasupra lui și să amerizeze.

Ce-ar fi să-i ducă? Niște nesuferiți. Vor să vadă dacă-i rezistă nervii? O să-i facă ea pe toți să turbeze. Și acceleră nava suplimentar.

Apoi se așeză în fotoliul de comandă și privi pe ecran la nava de salvare ce rămăsese mult în urmă, surprinsă de manevra ei.

Ah, Ionică! Ce bine ar fi cu el în marea aventură și apoi pe Pămînt, să dreseze delfini... Și să se iubească... Să se iubească...

Gîndurile-i zburau visătoare, iar ea privea cu mîinile împreunate sub cap tavanul cabinei.

Un țiuit strident îi sparse timpanele. Și inima-i împietri. Privi cadranele. Satelitul se-apropia vertiginos... 500 km... 400... 300...

— Fata asta-i nebună? Vrea să se sinucidă și ne-a ales pe noi martori?

Glasul Profesorului o trezi din buimăceală. Sări în picioare și, înnebunită, se repezi la manete.

...300...200...100...

Racheta frînă brusc. Apoi Profesorul văzu clar pe ecranul bazei o pată verde.

— Parașuta! strigă Doru. A sărit cu parașuta.

— Degeaba! Acolo nu există atmosferă, replică distrus Profesorul și închise ecranul, ca să nu vadă tragica urmare.

Valurile mării artificiale o săltau pe crestele înspumate și-o coborau brusc parcă înciudate că nu-i pot uda părul.

Alături, delfinii se zbenguiau, spre a-i atrage atenția.

Deodată, un delfin mic, tînăr sări din apă. Fugi spre ea și i se cuibări la piept. Privirea-i era speriată, iar buzele căutau un vag ton sonor: „ma-ma". Arzînd, racheta intrase-n adîncuri ca un bolid. De undeva din văzduh se arătă o navă. Creștea văzînd cu ochii... Ionică!

Delfinul cel mic o duse spre microracheta ce amerizase lin pe valuri. Un gînd fugar îi încolţi în minte... E-aşa mică... Or încăpea amîndoi în ea ?

Uşa cabinei se deschise automat şi-o dată cu ea trupul lui Ionică, parcă paralizat, se-nclină periculos, spre mare.

— Rănit ? ! Şi glasul i se frînse.

Scotoci prin cabină şi proiectă nişte raze întăritoare asupra lui, să-l facă să reziste pînă la întoarcere. Un geamăt scurt îi întrerupse gîndurile. Îl privi îndelung... Nu ! Un bărbat atît de frumos nu mai văzuse încă. Nici Doru nu era aşa. Îi mîngîie fruntea rece şi-l împinse încet la locul lui strîmt dinăuntrul găoacei. Apoi îi programă zborul şi-l trimise acasă. Obosise... Totuşi vocea ei se auzi limpede în încăperea bazei :

— Iertaţi-mă ! Aştept ajutoare. Mai am oxigen pentru două ore.

— Trăieşte ! zbieră ca un apucat Doru. Trăieşte. Prin ce minune oare ?

— Linişteşte-te, Cora ! Vine acum pilotul de salvare ! Trebuie să-l vezi deja, spuse Profesorul din nou sigur pe el.

— Ionică? E rănit. L-am trimis înapoi la bază.

— Rănit ? Dorule, spune, tu răspunzi de el ! Ionică... rănit ? ţipă crispat Profesorul.

— Vai... ce idioată întîmplare ! Am uitat... am uitat să-i schimb bateriile...

— Mai am puţin... În zece minute sosesc... Nebuna mea dragă... Mai poţi rezista ?...

— Da. Pot.

Dar el ştia că-n cinci minute putea fi moartă. Trecuseră cele două ore.

— Cum, ai crezut că-i om ?

— ...

— De-aia nu mă mai iubeai ? Îl iubeai pe el ?

— ...

— Of, prostuţa mea... Eu sînt de vină. Eu l-am conceput pe Ionică, dar nu voiam să-ţi spun pînă n-ai fi realizat şi tu ceva. Credeam că altfel ai fi fost nefericită...

— Eu ? Da' de unde ? ! Sînt fericită de cîte ori te văd... Eşti aşa bun... Eşti aşa deştept... Şi, la urma urmelor, nici nu eşti groaznic de urît...

— Nu ?

— Nu !

— Un pic... Aşa...

— Nu, am spus !

Vocea Corei se frînse după ultima silabă. Gura i se desfăcu, crescu mare, şi mai mare, după ultima înghiţitură...

În inima lui şuieră dureros ; cunoştea zgomotele astea.

— Te...iu...besc ...Do...

— Sînt aici, lîngă tine... Cora... Mă auzi ?

Un zgomot sec, de corp ce se scufundă-n apă îi tăie răsuflarea... Și atunci înțelese că...

L-am întrebat :

— Și vrei s-o lași așa ? Nu face ! Ca efect literar ar merge, dar, oricum, să moară ea și să scape robotul ? !

Am crezut că l-am rănit de moarte. Uite-așa mă privea ! Și mă mirai, fiindcă nu-l știam orgolios, iar toate celelalte povestiri le potrivise după gustul meu...

— O clipă m-am gîndit c-așa ar fi mai bine. Dar m-am răzgîndit imediat. Ai dreptate.

— Și cum ai s-o termini ?

— Nimic mai simplu ! De cîteva minute Ionică se „întremase", avusese Profesorul grijă de asta. Realimentat, putea acum să judece lucid. Unde mai pui că el văzuse tragedia, în timp ce la bază Profesorul închisese legătura. Și-și dădu seama că fata, care zburase cu o viteză mai mare decît era programată, nu căzuse pe satelitul cel nou, ci pe cel alăturat, mai vechi. Judecă și tu : frînarea bruscă, parașuta, racheta în flăcări, delfinii...

— Aha, pricep : era satelitul amenajat ! Avea atmosferă !

— Exact. Și-atunci robotul strigă fetei să-și scoată casca ! Iar Cora îl auzi în ultima clipă.

— Extraordinar ! Bună ideea, dar cam... cam încîlcită toată povestea asta. Nu se putea s-o salveze de la-nceput ?

— Dar atunci unde era suspensul ?

— Și cu dragostea cum rămîne ? Mi se pare caraghios să iubești un robot. Cred că ești destul de deștept ca să scrii că Doru ăla face și el două-trei lucruri bune în viață : o urcă în rachetă, o pupă și-o ia de soție...

— Cred și eu !

Și vocea-i tremură din nou.

— Dar eu vreau să arăt și altceva... Momentul suprem, la care visăm cu toții... Momentul cînd la robot apare primul... sentiment... înțelegi ? Umanizarea robotului...

— Ce, ești nebun ?

— Nebun oi fi eu, dar asta-i... ideea povestirii...

— Te-ai prostit de tot ! Oameni și roboți... Să nu-i mai deosebești pe unii de alții ! Și cum vrei să arăți asta ?

Să fim drepți, ideea mă captivase și pe mine, dar vorbise atît de convingător, de parcă faptul s-ar fi întîmplat aievea... Și mă-ngrozise gîndul ăsta... Ce monstruos !

— Stai să vezi ! Cora, salvată, stă fericită, în brațele lui Doru. Îi iartă frica, pentru că Ionică nu fusese mai curajos decît Doru. Pur și simplu fusese programat să salveze oamenii, să fie curajos. Așa că nici pentru ea nu mai era altceva decît un robot. Dar să vezi... Acum Ionică îl roagă pe Doru să găsească o solu-

ție, căci e insuportabil să iubești femeia altuia. Eventual, să-l curețe memoria, să i-o înlocuiască...

— Și Doru ?

— Doru nu-l crede ! Rîde de el. Iar Ionică...

— Vezi că dă în tragic !

— Nu. Pleacă. Pleacă undeva, departe, în... în...

— În lume.

— Exact... În lume...

— Încîlcit. Tare-ncîlcit. Ideea e cum e, dar trebuie s-o îmbraci mai frumos, s-o expui mai clar...

Pînă ieri îl știusem omul cel mai echilibrat. Era o plăcere să vezi că nimic nu-l doboară, că întotdeauna zîmbetul e nelipsit de pe fața lui. Dar ieri fusese tulburat. Pentru prima oară de cînd îl știam.

Azi mergeam cu Puiu pe marginea lacului și discutam despre ultima povestire. Vedeam că-l liniștește discuția noastră. Ne-ntinseserăm la soare. Tăceam amîndoi.

De-alături, dintr-un tufiș, o voce dulce își chema iubitul.

— Ei, l-ai găsit ?

Bărbatul răsufla greoi. Alergase mult.

— Nu-i nicăieri. Și totuși, aici mi-au spus că s-ar putea ascunde.

— Știi ce-i aici ?

— Ce să fie, draga mea ? Pămîntul. Terra... N-ai mai fost pe-aici ?

— Ba da. Uite delfini, vezi ce drăguți sînt ? Ce tumbe fac, ha, ha !... Știi, aici am vrut să vin cu tine la bătrînețe, să-notăm cu delfinii... Ar fi fost așa frumos !

— Da, știu. Și cu Ionică ai vrut !... Să scăpați de mine. Deci ți-era indiferent...

— Am vrut să te fac gelos, Dorule.

— Gîndurile nu mint. Ți-au fost imprimate în timpul zborului și le-am ascultat...

— Iartă-mă, te rog. N-are rost să te superi... Dar de ce-l cauți de atîta vreme ? Nici acum nu vrei să-mi spui ?

— Ba da. Știi... pe atunci nu l-am crezut. Acum însă am obținut un nou robot, un robot ceva mai sentimental. Și s-ar putea ca Ionică să nu fi mințit atunci...

Puiu dormea liniștit. Cel puțin așa părea. Și nu-mi puteam crede urechilor ce auzeam... Personajele povestirii lui trăiau aievea.

— Și ce vrei să-i faci acum ? Lasă-l în pace !

— Nu. Vreau să-i șterg memoria, așa cum mi-a cerut. Cred că o să primească... Nu s-o fi răzgîndit între timp.

— Dar de ce, dragă ? E chiar atît de rău ?

— Nu e rău, dar s-ar putea într-o zi să fie foarte periculos. Pentru noi... pentru noi toţi...

— Bine, dacă vrei tu, şterge-i memoria, pune-i alta sau... fă-i ce vrei... ca să poţi dormi liniştit...

— Îţi mulţumesc.

Credeam că trăiesc un coşmar.

M-am ciupit o dată, de două ori... Am privit spre Puiu, dar ia-l de unde nu-i !...

În mijlocul lacului un om şi un delfin se fugăreau de zor. El trebuie să fi fost...

Străinul mă smulse din gîndurile mele :

— Dumneata eşti de la dispecerat ?

— Da !

— Nu ştii cumva, acum patru-cinci ani n-a ajuns pe aici un robot, într-o rachetă mică ?

— Ba da, domnule ! Era salvator, mi se pare ! Şi-n timpul liber călărea delfini... Zicea mereu că aici a vrut să vină cu el perechea lui şi că după „moartea" ei a venit singur. Mereu plîngea... Sărmanul...

— Unde-i de găsit ?

— Sus pe cer, domnule ! A vrut să salveze doi bătrîni care au plecat fără permis într-o călătorie prea lungă pentru ei... şi pentru el, că n-a mai avut combustibil de întoarcere...

Femeia mă privi straniu :

— A murit ? Un robot... să moară ?

Hohotele ei acopereau zgomotul valurilor.

Mă uitai la ea uimit, păstrînd tăcerea, şi-n clipa următoare am avut senzaţia că rîsul ei căuta cu disperare să ascundă ceva. Ceva ce semăna cu durerea.

I-am salutat pe cei doi străini ce alergau înlănţuiţi pe malul lacului şi am plonjat în apă... Cînd am ajuns lîngă Puiu m-am oprit.

Cu mîinile înlănţuite de gîtul unui delfin, privea himera blondă ce dispărea în zare, ireversibil ! Şi colţurile gurii i se lăsau în piept.

— Mă, ţîcă, mă, nu mai boci ca o babă ! Ce, ai rime-n cap ?

— Aproape...

Şi-mi zîmbi ştrengăreşte. Ştiam că face aluzie la creierul său electronic.

Delfinul continua să-l mîngîie cu privirea...

— Nae, hai să bem o cafea şi să fumăm o ţigară. Vrei ?

— Cum să nu ! Viaţa-i frumoasă, una avem...

Şi-l înghionti amical pe cel care, pentru mine, de mult nu mai era robot, ci pur şi simplu... Puiu.

Anticipaţia la Teatrul de păpuşi—Cluj

de ILIE CĂLIAN

„PLANETA PĂRĂSITĂ"

de MIRCEA OPRIŢĂ

Regia artistică: HORIA POP
Scenografia: VIRGIL SVINŢIU
Sculptor: GÜNTHER VALLNER
Aranjament muzical: CORNEL POP

Punînd în scenă fantezia ştiinţifico-fantastică *Planeta părăsită* de Mircea Opriţă. Teatrul de păpuşi din Cluj a făcut un important pas — sperăm să nu fie singular — spre sincronizarea spectacolului pentru copii cu civilizaţia epocii noastre. Este evident că, într-un moment în care şcolarii au la îndemînă reviste cu un pronunţat caracter ştiinţific şi ştiinţifico-fantastic şi pot urmări, la cinematograf şi la televizor, filme de acelaşi gen. cantonarea teatrului de păpuşi exclusiv în zona basmului este anacronică (oricît de „educativă" ar fi povestea) — în timp ce ficţiunea ştiinţifică are avantajul de a fi puntea de legătură între artă şi civilizaţia tehnică în mijlocul căreia se desfăşoară aproape în întregime viaţa copilului (citadin, îndeosebi).

Planeta părăsită a clujeanului Mircea Opriţă este concepută ca un serial. din care teatrul a prezentat. în ultima premieră a stagiunii. doar două episoade. Adresîndu-se copiilor din primele clase. legaţi încă de teatrul de păpuşi tradiţional cu animale şi vrăjitori, autorul găseşte calea de mijloc, făcîndu-le loc şi acestora în seria de aventuri cosmice ale şcolarului Tinel. Fireşte, se vor păstra caracterele generale ale animalelor — pe care autorul le creionează cu dezinvoltură. reţinînd cîteva precise semne de recunoaştere şi caracterizare ; animalele, însă. încep să se integreze în noua lume. să înveţe, alături de spectatori, cîteva din „tainele" zborului cu racheta şi ale explorărilor interplanetare. Fireşte, dintre personaje nu poate lipsi robotul Roby-Boby. care la premieră a făcut deliciul sălii, mai mult decît ariciul, ursuleţul, puiul de vulpe şi buburuza, personaje mai familiare copiilor şi, din acest punct de vedere, mai puţin interesante pentru el. Aceasta ne face să credem, o dată mai mult, că micii spectatori sînt deja pregătiţi, prin alte canale ale difuzării artei ştiinţifico-fantastice, pentru savurarea acestui gen şi că. dacă se va ocupa în continuare de anticipaţia pentru copii. Mircea Opriţă poate renunţa la compromisul de natură tactică. pe care l-a făcut în *Planeta părăsită*, excluzînd cu totul recuzita şi personajele tradiţionale ale teatrului de păpuşi şi ale literaturii pentru cei mici.

De reală utilitate s-a dovedit a fi și ideea spectacolului complex: centrul de dirijare a zborului este însăși sala de spectacol, „savanții" — actori în haine de lucru (alchimistul Bazil este interpretat cînd de Vasile Teiuș, care obține foarte bune efecte comice, cînd de o păpușă); reprezentația cîștigă în dinamism, iar această gimnastică spirituală nu-i incomodează deloc pe micii spectatori, care se dovedesc capabili (mai mult decît cred maturii) să înțeleagă convențiile teatrului. În ciuda dificultăților pe care le-a întîmpinat din cauza reduselor posibilități tehnice, teatrul a reușit să asigure spectacolului suficiente efecte specifice unui atare gen, iar banda sonoră realizată de Cornel Pop a adus o contribuție importantă la crearea atmosferei și la sublinierea unor momente; de asemenea, scenografia lui Virgil Svințiu, ingenioasă și sugestivă; reușite și majoritatea păpușilor realizate de Günther Wallner, de la personajele principale pînă la piticii-cifre. Probabil și interpretarea ar fi atins un nivel mai înalt (cum așteptam de la păpușarii clujeni, laureați ai multor festivaluri internaționale), dacă regizorul Horia Pop ar fi avut mai mult timp pentru a pregăti premiera.

Așa cum ne-a apărut la premieră, spectacolul cu *Planeta părăsită* poate fi considerat, fără teama de a greși, un eveniment la Teatrul de păpuși din Cluj — grație atît textului însuși, cît și noilor mijloace de expresie la care apelează echipa de creatori — și un exemplu pentru alte teatre de același gen. Pentru Mircea Opriță, premisa serialului său este un început fructuos care merită a fi continuat, cu toate dificultățile pe care le implică transcrierea pentru scenă a subiectelor științifico-fantastice.

Dacă ar trăi Jules Verne...

Spectator la filmul „Copiii căpitanului Grant"

de GHEORGHE SĂSĂRMAN

Dacă ar trăi Jules Verne, cu siguranță că vizionarea versiunii cinematografice — producție a studiourilor Walt Disney — după romanul său „Copiii căpitanului Grant" nu i-ar face nici o plăcere. Cum să mai trăiască — vă veți întreba dumneavoastră — doar e mort de mult! Nimic nu-i imposibil — vă voi răspunde; o dovedește chiar filmul cu pricina.

Nu sînt critic de cinema și nu vă voi reține atenția cu comentarii despre meritele regiei (Robert Stevenson) sau ale principalilor interpreți (Maurice Chevalier, Hayley Mills, George Sanders, Wilfrid Hyde White, Michael Anderson jr., Antonio Cifariello, Keith Hamshere, Wilfrid Brambell, Jack Gwillim, Ronald Fraser). Ca orice spectator, pot spune că peisajul, admirabil colorat, mi-a plăcut mult; mai cu seamă crestele Cordilierilor și vulcanii Noii Zeelande mi-au vrăjit ochiul. Sau că Maurice Chevalier e un tip încîntător care, pe deasupra, cîntă

minunat. Deci, bravo pentru imagine (Paul Beeson) și muzică (William Alwyn).

Dar ce legătură au toate acestea cu romanul lui Jules Verne? Vă mărturisesc cinstit, nu pot judeca scenariul — semnat de Lowel S. Hawley — fără o doză strașnică de părtinire pentru roman, pentru simplul motiv că romanul mi-e foarte drag, cum cred că drag le este multora dintre cei fără de număr, cărora le-a înaripat visurile copilăriei. Iar scenariul este o blasfemie și autorul lui merită să fie dat în judecată.

Nimic — de la planurile mari ale compoziției și pînă la cele mai mici detalii — nu mai seamănă cu ilustrul original. Apar personaje inexistente în carte (fiul lordului Glenarvan, marinarul capturat de maori), eroi de primă mînă sînt desființați (lady Glenarvan, maiorul Mac Nabbs), iar cei care evoluează, totuși, pe ecran, sînt de nerecunoscut: tînărul lord devine un bătrîn respectabil și cam fricos, eruditul și distratul Paganel rămîne doar o figură simpatică și oarecum șireată, curajosul și înflăcăratul Robert pare un papă-lapte, iar delicata și grijulia Mary — o fetișcană plină de draci.

Acțiunea este siluită cu aceeași nonșalanță. Că traversarea Australiei lipsește, mă rog, se poate accepta, sub pretext de comprimare: un film nu poate cuprinde totul. Dar nici măcar un singur episod nu seamănă cu ceea ce a scris Jules Verne: începînd cu găsirea disperatului mesaj și sfîrșind cu găsirea celui care îl expediase, fiecare întîmplare este altfel decît în carte. (Nu voi face aici lista completă a inadvertențelor, căci ar însemna să transcriu întregul scenariu.) Măcar dacă acest „altceva" ar fi bine făcut, încă n-ar fi chiar atît de grav. Dar, din dorința — pentru mine de neînțeles — de a-l „moderniza" pe pionierul anticipației, romantismul (naiv, poate, dar cuceritor) al eroilor lui este prefăcut adeseori într-un cinism blazat, sau într-un pozitivism teluric, mercantil. Glenarvan este exasperat de năvala impostorilor care pretind că ar fi pescuit sticle cu documente în burta unor rechini, iar căpitanul Grant îi dă o mînă de ajutor lui Ayrton — care îl debarcase, tocmai pe dos decît în carte, pe o insulă — în tranzacțiile lui ilicite și necinstite cu maorii. Totul seamănă a parodie de prost gust: „bobul" cu care expediția coboară vertiginos Cordilierii, Thalcave care vorbește engleza și șeful maorilor, burtos și scălimbăiat, care ne face cu ochiul.

*M-am întrebat, deci, și mă mai întreb încă: cu banii cheltuiți pentru achiziționarea acestei pelicule nu s-ar fi putut găsi altceva mai bun de făcut? Oare cei care au luat deciziile de rigoare să nu fi citit, la vremea lor, minunata și aventuroasa istorie a regăsirii căpitanului Grant * ?*

---

* Gheorghe Săsărman apără — după cum se vede — inviolabilitatea textului literar aflat la baza ecranizărilor. Este o opinie care poate fi susținută, dar există suficiente argumente și pentru teza conform căreia nici un roman nu poate fi transpus cinematografic tale quale — astfel încît cineastul trebuie în mod necesar să opteze, să modifice textul inițial (un exemplu ilustru ni-l oferă Hamlet în viziunea lui Laurence Olivier).

Pe de altă parte, fiind de acord că realizatorii peliculei criticate mai sus au fost prost inspirați în „colaborarea" lor cu Jules Verne, socotim că filmul, deși la nivel mediu, este agreabil. In concluzie, credem că DDF este mai puțin blamabilă că ne-a prezentat „Copiii căpitanului Grant" decît că nu ne-a adus un clasic ca „Ultimul țărm" *(n.r.)*

„Solaris"-ul lui Andrei Tarkovski

de SORIN SIGHIŞANU

În general, criticii se împart în două tabere atunci cînd e cazul să analizeze ecranizările după opere literare. Unii acuză adaptarea, reproşîndu-i că nu s-a ţinut consecvent de model şi că regia sau interpreţii n-au reuşit să redea toate nuanţele şi subtilităţile autorului. Alţii, dimpotrivă, socotesc filmul superior cărţii, considerînd că elementele noi adăugate de regizor sau actori contribuie să valorifice la maximum potenţele ascunse ale operei literare.

A te situa într-o tabără sau în alta nu este, la urma-urmei, un act atît de esenţial, pentru că alegerea, indiferent care, poate ridica instantaneu obstacole în elaborarea unor judecăţi care se vor juste. Important este filmul în sine şi aflarea motivelor care au condus de la simpla contemplare la o emoţie estetică de mare intensitate.

Pornind de la ideea că, în situaţia de faţă, e recomandabilă analiza filmului fără raportare la celebra scriere a lui Stanislaw Lem, se poate ajunge mai uşor în miezul problemei. Mă voi referi pe scurt la următoarele aspecte: scenariu, regie şi mesaj, realizare tehnică, interpreţi, priza la public.

În privinţa scenariului i-aş reproşa plasarea la început a explicării cercetărilor solariene. Cadrele statice incomodează atît interpreţii, făcîndu-i să se mişte nefiresc, cît şi spectatorii, a căror atenţie slăbeşte din cauza discuţiilor supărător de lungi. După decalarea spre Solaris a lui Kris Kelvin, acţiunea elucidează comportamentul Oceanului şi nevoia de a fi studiat, aşa că se putea renunţa, eventual, la toate situaţiile pînă în momentul startului.

Tarkovski s-a străduit să facă un film de anchetă sufletească. „Oceanul homeostatic" solarian absoarbe încercările oamenilor de a dialoga cu el. Pentru a cunoaşte, pentru a se face înţeleşi, ei sînt nevoiţi să aducă, în final, jertfă iubirea. Faţă în faţă cu absolutul reprezentat de Ocean, oamenii sînt într-o tragică stare de inferioritate, chiar dacă la actele lor începe să se răspundă cu bunăvoinţă. Această „bunăvoinţă" nu este decît un mod prin care oamenii îşi caută măsura potrivită a comportamentului lor. Reacţia imprevizibilă a Oceanului de a le extrage imagini adînc ascunse în străfundurile conştiinţei şi de a le materializa îi pune într-o altă stare tragică. Astfel, comunicarea rămîne un capriciu, un joc, situaţie accentuată şi mai mult atunci cînd oferta Oceanului se umanizează şi se jertfeşte.

Într-un alt sens, Tarkovski a vrut să reducă filmul la ideea că omul nu poate trăi singur pentru că obsesiile sale îl invadează,

îi dezechilibrează mintea ordonată și îi minează existența. Întoarcea căutată a filmului, în afară de discuția trenantă de la început, are o funcționalitate precisă: aceea de a răscoli sufletele în căutarea unor întrebări. Aparatul de filmat se plimbă încet de la un chip la altul, surprinzînd un rictus, un zîmbet abia schițat, o tresărire, culorile sînt apăsătoare, sugestive, în concordanță cu zbuciumul interior al eroilor. Din păcate, măreția Oceanului, tumultul exterior au fost simplist redate numai prin filmarea norilor și a unor vîrtejuri de apă prea puțin spectaculoase și necopleșitoare.

Referitor la interpreți, Natalia Bondarciuc a reușit să exprime excelent candoarea, neliniștea, teama și dragostea, cele patru dominante ale lui Harey. În schimb, Donatas Banionis nu cred că a fost prea inspirat ales. În rolul lui Kris Kelvin se potrivea mai bine un actor cu o mai mare mobilitate a feței, care să puncteze mai nuanțat stările sufletești prin care trece personajul principal.

În ceea ce privește priza la public, nu e surprinzător faptul că sînt spectatori cărora nu le place acest film. Poate și pentru că publicul nostru este nefamiliarizat cu acest gen de pelicule, iar „cadourile" televiziunii (**Planeta giganților** și **Pierduți în spațiu**) n-au fost de cea mai bună calitate. Regretăm faptul că **România-film** nu ne-a oferit pînă acum **Ultimul țărm** sau **Odiseea spațiului** care ar fi obișnuit marele public cu genul de film SF psihologic.

În această situație nu ne rămîne decît să sperăm în continuare că le vom vedea, și, în încheiere, să mulțumim celor care ni l-au oferit pe SOLARIS al lui Tarkovski, film care se înscrie ca una dintre reușitele cinematografiei sovietice.

Ce ne învață Oceanul

de K. FEOKTISTOV

pilot cosmonaut al U.R.S.S., erou al Uniunii Sovietice, doctor în științe tehnice

Filmul „Solaris" se trage, după cum se știe, din romanul lui Lem. În felul acesta el a pierdut ceva și a dobîndit ceva, fie-mi iertat truismul. Mie, romanul mi-a spus mai mult, filmul mi-a spus mai clar și mai concret. E bine lucrat; mi-a plăcut prin accesibilitatea lui, prin construcția subiectului, prin jocul actorilor. Eroul principal în interpretarea lui D. Banionis inspiră deplină încredere, simpatie și compasiune sinceră. Subiectul de dragoste uluiește uneori prin precizia psihologică. Excelent este prezentat Oceanul; mă refer la latura pur plastică. Sînt pasionante și tulburătoare, așa cum transpar cu tact, justificat, evenimentele de la bordul stației.

Pe scurt, ar fi greșit să privim „Solaris" pur și simplu ca pe o proiectare a romanului pe ecran: filmul are, cred eu, tot atîta contingență cu Lem cît „Westside Story" cu Shakespeare.

Dar asta încă nu spune prea mult. Nu e destul să-l convingi pe spectator de veridicitatea celor întîmplate, nu e destul să-l captivezi cu acțiunea dramatică și să-l încînți cu jocul excelent al actorilor. Important este să-i comunici o cantitate cît mai mare de informații și să provoci în sufletul lui o reacție inversă. În acest sens, „Solaris" mi se înfățișează ca o lucrare plină de conținut; filmul răscolește sentimentele, provoacă reflecții care uneori n-au o contingență directă cu subiectul. Nu e oare acesta semnul unei serioase opere de artă?

Primul element asupra căruia m-aș opri este tema Oceanului, un organism gigantic, superrațional, închis în sine, redus la o singură substanță — intelectul. Ei bine, Oceanul ne oferă posibilitatea ispititoare de a ne vedea din afară. De a ne vedea într-un mod cu totul obiectiv, dezinteresat, cu ochii lui.

Noi căutăm să ne înțelegem cu o civilizație extraterestră în timp ce civilizația Pămîntului e, după cum se știe, încă departe de nivelul armoniei (ce are a face dacă acțiunea filmului se desfășoară într-un viitor îndepărtat; el ne este adresat nouă, contemporanilor). Popoarele Pămîntului se află pe diferite trepte de dezvoltare socială și culturală, le separă tradițiile, credința, prejudecățile; țări și chiar regiuni întregi suferă de foame, ignoranță, boli; realizările științei sînt încă folosite în scopuri politice interesate...

„Solaris" ne amintește direct și indirect că este necesar să se perfecționeze intens sistemul politic și economic al omenirii in ansamblu. Trebuie căutate căi de dezvoltare care să excludă cu totul ciocnirile militare.

Aici apare tema responsabilității omului față de oameni, in speță, a responsabilității omului de știință pentru descoperirea pe care a făcut-o. Nobel, după cum se știe, socotea cu naivitate că dinamita va pune pentru totdeauna capăt războaielor. Acum trei decenii, mulți credeau tot așa despre bomba atomică...

În prezent nu ducem lipsă de prognoze privind dezvoltarea viitoare a omenirii. Important este, însă, să fim lămuriți asupra unui lucru: din aceste prognoze trebuie exclus războiul, pentru că el, la rîndul său, exclude însuși Viitorul...

Mai există în film o temă care mi-a provocat cea mai vie reacție. Este tema admisibilității și neadmisibilității amestecului în viața unei ființe conștiente.

Oamenii încearcă să intervină în viața Oceanului, și asta are pentru ei urmări tragice. Dar în desfășurarea acțiunii, ei intervin unii în viața altora și nici asta nu duce la nimic bun, deși se face cu cele mai bune intenții. Așa bunăoară, atunci cind Sartorius îi demonstrează lui Kelvin că iubita lui e o ființă sintetică, nimic altceva decît o amintire materializată a celei autentice de pe Pămînt, că e pur și simplu un „test" al Oceanului, îi dă o lovitură poate la fel de dureroasă ca aceea pe care i-a dat-o Oceanul. Fiecare dintre noi are dreptul inalienabil la iluzii, și nimeni nu-i are pe acela de a atenta la el. Orice amestec, chiar

şi la nivelul Oceanului — mai inteligent de un milion de ordine decît oricare dintre locuitorii staţiei — e amorul în esenţă...

Dar a fost de ajuns să aduc vorba despre inviolabilitatea universului spiritual al fiecăruia dintre oameni, ca să se ridice problema individualităţii.

În „Solaris", Oceanul — aşa cum a observat E. Arab-Ogli — apare ca o alternativă a individualităţii umane. El apare ca un avertisment, ne aminteşte, să zicem, de teoreticienii „societăţii de masă", de pericolul „manipulării", care îi aduce, în punctul său extrem, pe oameni la o totală imbecilizare intelectuală şi la o unanimitate" egală cu cea mai perfectă depersonalizare...

Ce este Oceanul ? E de presupus că miliarde de componente, cîndva independente, s-au contopit într-o forţă intelectuală planetară şi acum ele nu mai reprezintă nimic. Oceanul este nespus de mare şi atotputernic, dar el este cu totul şi cu totul izolat. Este un sistem închis. Cruzimea lui faţă de străini e raţională : Oceanul depersonalizat nu poate cunoaşte Sentimentele.

Sistemul „Ocean" contravine profund naturii omului : pe orice treaptă a dezvoltării sale, omul vrea să-şi păstreze dreptul propriu de alegere, de gîndire, de reprezentare a lumii...

Mi-e teamă, însă, că m-am lăsat prea mult captivat de tema Oceanului. El aprinde, într-adevăr, imaginaţia şi oferă o multitudine de aspecte pentru a ne înţelege pe noi înşine şi a înţelege căile dezvoltării noastre sociale. În afară de asta, la drept vorbind, toate aceste reflecţii apar de pe urma încercării dramatice a locuitorilor staţiei de a stabili un contact şi de a intra în relaţii cu el...

„Solaris" ne face să ne gîndim la iubire. La fericirea perpetuă a căutărilor şi a găsirilor. La procesul mai trist al cunoaşterii reciproce. La măreaţa şi adesea împovărătoarea răspundere a posesiunii. La faptul că omul trăieşte făcînd încercări şi greşeli, şi că acel superb adagiu de basm „Şi au trăit mult şi fericiţi, şi au murit în aceeaşi zi" va fi, se pare, hărăzit puţinora chiar şi în cele mai îndepărtate şi mai fericite vremuri.

„Solaris" ne face să ne gîndim că reprezentarea unei vieţi ideale, ca o stare de permanentă fericire e o reprezentare falsă. Unii scriitori de anticipaţie mă sperie pur şi simplu cu acea fericire senină a vreunui secol XXX, în care vegetează încet eroii cărţilor lor. Cine a spus că omul trebuie sau chiar doreşte să fie întotdeauna liniştit şi fericit ? El are nevoie în egală măsură (asta nu înseamnă şi în egală cantitate) şi de rîs, şi de lacrimi. Stările conflictuale sînt pentru om mult mai fireşti decît starea de linişte desăvîrşită. Dramatismul vieţii rezidă în însuşi faptul că noi sîntem muritori.

„Solaris" ne face să ne gîndim la etica omului : în ce măsură este ea supusă progresului ? Oamenii, în esenţă, se schimbă încet. Dacă aş avea erudiţia şi talentul unui bun critic de film, aş risca să fac o analiză comparativă a celor doi eroi principali din filmele „Un om pentru eternitate", în care e vorba despre soarta marelui utopist Thomas More, şi „Solaris". Istoriceşte, între ele stă ceva de ordinul a o mie de ani. Dar etica, modul de gîndire, nobleţea năzuinţelor şi alte categorii de acest fel îi fac mai mult

să se înrudească decît să se deosebească. Problemele binelui și ale răului, ale dorinței egoiste și ale datoriei obștești sînt, evident, probleme eterne, care vor dispare numai odată cu dispariția ultimului dintre oameni...

„Solaris" ne face să ne gîndim la soarta planetei noastre. Toți cei care au zburat în Cosmos au vorbit de frumusețea ei, de necesitatea de a o iubi și a o ocroti. E o idee bătătorită, dar care nu-și pierde actualitatea. După ce am zburat, am simțit aproape fizic cît de mic e, de fapt, Pămîntul nostru, cît e el de plăpînd și de vulnerabil... Primii pași pentru protecția apelor, a pădurilor, a atmosferei s-au făcut. E timpul să mergem mai departe.

„Solaris" ne pune pe gînduri...

O experiență pentru viitor

de A. TARKOVSKI

Imi face mare plăcere să-mi exprim satisfacția pe care am resimțit-o după discutarea filmului „Solaris" în revista „Voprosî literaturî". Nu voi polemiza cu aceia dintre vorbitori cu care nu sînt de acord, care interpretează contrar ideii autorului unele sau altele dintre episoadele filmului. Nu există un spectacol mai întristător decît un autor care caută să se justifice.

Voi spune numai că filmul nostru conține nu o singură idee care ar putea fi lesne dezmembrată, judecîndu-se pe această bază calitățile și lipsurile filmului. Se pare că tocmai datorită faptului că el conține mai mult decît o singură idee, fiecare dintre participanții la discuția de azi și-a putut alege o temă potrivit firii, profesiei și experienței sale. Multe dintre cele ce s-au spus aici sînt, într-adevăr, prezente în film, dar ca parte componentă a ceea ce s-ar putea numi concepția lui ideologică.

Judecind după cele spuse, filmul a atins într-un fel sau altul corzile sufletești ale participanților la discuție, și, în ce mă privește, aceasta constituie o răsplată suficientă pentru munca pe care grupul nostru a depus-o la realizarea acestui film.

Spre deosebire de scriitor, regizorul de film se află într-o situație mai complexă. Scriitorul, ascultînd sfaturile, observațiile și recomandările, poate — dacă o va găsi de cuviință — să aducă la ediția următoare modificări în textul cărții sale. Regizorului nu-i este posibil acest lucru. Va trebui deci să mă mărginesc la speranța că considerațiile cu caracter general care mi-au venit în minte ca urmare a acestei discuții le voi putea folosi într-un fel sau altul în viitoarele mele filme. Și asta, la modul cel mai general; dealtfel, nu știu dacă voi mai turna vreodată un film fantastic. În prezent am alte proiecte...

În românește de
IGOR BLOCK

Cronică (en passant fantastică) a șahului

de EMANUEL REICHER

XXXI.

Constelațiile contemporane

EFIM GHELLER

Generația celor născuți în perioada dintre cele două războaie mondiale s-a apropiat de tainele eșichierului în anii deplinei lui înfloriri sub semnul gloriei lui Alehin și al formidabililor lui rivali.

Influența acestei conjuncturi, la care se adaugă dezvoltarea într-un ritm fără precedent a științei și a tehnicii din deceniile următoare, este evidentă în trăsăturile fiecăruia dintre aspiranții la supremația mondială, indiferent de calea aleasă pentru afirmare.

Efim Gheller (U.R.S.S., născut în 1925). A erupt ca un vulcan combinativ în perioada de relativ calm pozițional, a anilor 1951—1955, producînd veritabile seisme printre adepții jocului domol și precaut. A trecut pe lîngă marea ocazie a vieții lui la turneul candidaților de la Curaçao—1962, probabil pentru că și-a „trădat" stilul: 18 remize din 27 de partide! Continuă să amenințe și astăzi poziția de lider mondial.

Wolfgang Unzicker (R.F.G., născut în 1925). Capul de serie al școlii vest-germane postbelice impresionează prin ținuta întregii sale personalități și printr-un stil echilibrat, robust și eficient.

Ludek Pachmann (Cehoslovacia, născut în 1924). Unul dintre cei mai prolifici teoreticieni, specialist al turneelor zonale din care a și cîștigat trei (!).

Mark Taimanov (U.R.S.S., născut în 1926). A adus în șah ceva din talentul său de copil-minune, virtuos al pianului. Sincronizarea perfectă a unor variate acțiuni de luptă sugerează contrapunctul lucrărilor simfonice, ca în cunoscuta sa partidă cu Petrosian (Zürich—1953). Sensibilitatea i-a jucat uneori adevărate feste, diminuîndu-i evident performanțele.

Johann Donner (Olanda, născut în 1927). Primul mare rival olandez al lui Euwe și un erou al festivalului de la Beverwijk și-a cucerit treptat o largă popularitate printr-un joc viu și ambițios.

Lothar Schmid (R.F.G., născut în 1928). Demn de a fi relevat pentru succesele sale obținute, concomitent în șahul de concurs și în cel prin corespondență; omul numărul 2 al echipei vest-germane. A devenit însă cu adevărat celebru după ce, ca arbitru al zbuciumatului meci Spasski-Fischer, a sancționat aspru și drept „greșeala de calcul" a viitorului campion mondial (dinaintea rundei a doua).

Pal Benkö (S.U.A., născut în 1928). Deși a repurtat succese remarcabile, este prezent în amintirea pasionaților suporteri și a ziariștilor mai mult poate pentru inedita declarație de la Curaçao—1962 („Mă tem să nu fiu hipnotizat de Tal!") și pentru cedarea locului său — la interzonalul din anul 1971 — lui Robert Fischer, fapt care a deschis acestuia drumul spre supremație.

Robert Byrne (S.U.A., născut în 1928). A manifestat o preferință aproape exclusivă pentru turneele americane, dar una dintre rarele lui escapade europene s-a terminat de curînd cu o răsunătoare și neașteptată performanță: locul III la interzonalul de la Leningrad—1973 și calificarea la meciurile candidaților.

Donald Byrne (S.U.A., născut în 1930). Socotit — după cîștigarea campionatului național din 1953 — „micul Capablanca", a participat rar la competiții, fiind posibil timorat de succesele fratelui său mai mare.

MIROSLAV FILIP
după un desen de ROZSNYAI ZOLTÁN

Miroslav Filip (Cehoslovacia, născut în 1928). Produs specific al școlii poziționale cehe, a adus acesteia nota de îndrăzneală, indispensabilă adaptării la duritatea întrecerilor actuale.

Frank Anderson (Canada, născut în 1928). Campion național în anii 1953 și 1955, cel mai bun rezultat la masa secundă în două Olimpiade (1954 și 1958). Cercetător științific în domeniul calculatoarelor electronice, a adus interesante contribuții în modelarea matematică a jocului de șah, înscriindu-se astfel printre vestitorii erei cibernetice a eșichierului.

Arthur Bisguier (S.U.A., născut în 1929). S-a remarcat în mari turnee; reprezentant al valului ce se ridica în patria lui Reshevsky, amenințînd supremația europeană.

Alexandr Matanovici (Iugoslavia, născut în 1930). Structurile folosite de acest emul al lui Nimzovici duc la apariția unor zone de presiune, cărora i-au căzut victimă numeroși adversari. Mai tîrziu, în barocamera creată de Fischer mulți amatori de periplurí înalte își vor pierde suflul.

Victor Korcinoi (U.R.S.S., născut în 1931). Teribil prin cutezanță, alege continuu variante inabordabile pentru alții, rezolvînd situațiile critice prin manevre de-a dreptul stupefiante. Strategia lui greu de descifrat furnizează un bogat material de studiu, în vreme ce năstrușnicele-i combinații constituie o adevărată desfătare pentru spectatori. Foarte numeroși sînt aceia care îi doresc împlinirea talentului său extraordinar, prin cucerirea celui mai înalt pisc.

Arturo Pomar (Spania, născut în 1931). Unul dintre puținii fericiți care au luat în copilărie lecții de șah de la Alehin. S-a impus în rîndul marilor maeștri moderni prin performanțe remarcabile și un stil în care se simte văzduhul fierbinte al patriei sale.

Larry Evans (S.U.A., născut în 1932). După ce la 18 ani a obținut cel mai bun rezultat al Olimpiadei a IX-a (9 puncte din 10 partide!) și alte succese de prestigiu, și-a rărit inexplicabil participările internaționale, rezumîndu-se la cele interne și pe echipe. Stilul său dinamic și elegant a captat atenția spectatorilor americani timp de un deceniu.

Borislav Ivkov (Iugoslavia, născut în 1933). Marea speranță a șahului iugoslav, dispunînd de un larg registru stilistic, a obținut un șirag de succese eclatante, dar nu și consacrarea supremă așteptată.

LEONID STEIN

Leonid Stein (U.R.S.S., 1934—1973). S-a impus în rîndul pretendenților la coroana șahistă printr-un stil Capablanca-ediție modernă, ilustrat convingător în premiul de frumusețe obținut pentru partida sa cu Portisch, de la Stockholm—1962. Încetarea prematură din viață, la numai 39 de ani, a frînt un drum ce putea duce pe culmi.

Lev Polugaevski (U.R.S.S., născut în 1934). Neliniștit cercetător al teoriei deschiderilor, experimentator îndrăzneț, reprezintă un reflex al tendințelor științifice contemporane. Partida sa cu Petrosian (campionatul U.R.S.S.—1960) este un model de înlănțuire logică între avantajul cucerit în deschidere, dinamizarea ulterioară a figurilor și grindina combinațiilor decisive.

Klaus Darga (R.F.G., născut în 1934). Progresul lui din anii 1961—1964 sugerează posibilități încă neexploatate care ar putea isca neașteptate furtuni.

Fridrik Olaffson (Islanda, născut în 1935). Șuvoiul fierbinte al unui geizer de talent și imaginație a făcut să tresalte inima compatrioților, care au

primit astfel o meritată răsplată pentru ospitalitatea și pasiunea lor șahistă.

Wolfgang Uhlmann (R.D.G., născut în 1935). Liderul necontestat al echipei est-germane și-a cucerit faima prin felul minuțios și sistematic în care își pregătește și-și desfășoară forțele de luptă.

Milan Matulovici (Iugoslavia, născut în 1935). A inițiat în școala iugoslavă o dizidență romantică, adepta unui stil riscant și spectaculos, însușit mai tîrziu de mulți reprezentanți ai generației speranțelor.

Bent Larsen (Danemarca, născut în 1935). Unul dintre cei mai controversați jucători contemporani. Stilul său de adevărat wiking determină apariția unor situații incandescente, cu schimbări uimitoare ale avantajului ; el creează în jurul partidei un cîmp de tensiune psihologică, influențînd vădit comportamentul adversarului. Imensa-i încredere în talentul său i-a fost zdruncinată de un fenomen pentru el inexplicabil : înfrîngerea cu 0—6 în meciul cu Fischer *.

Oscar Panno (Argentina, născut în 1935). O vertiginoasă ascensiune l-a adus la numai 20 de ani între primii mari maeștri ai lumii, insuflînd ascunse nădejdi înflăcăraților suporteri argentinieni care au văzut în el o nouă versiune — mai tînără și mai viguroasă — a lui Najdorf. În aerul tare al piscurilor rezistă numai cei mai aprigi, dar pînă acum tînărul sud-american n-a demonstrat și această calitate.

---

* Explicațiile noastre le veți afla în capitolul pe care-l vom dedica în curînd lui Robert Fischer.

LAJOS PORTISCH
după un desen de ROZSNYAI ZOLTÁN

Lajos Portisch (Ungaria, născut în 1937). Un talent laskerian, pus în valoare printr-un inegabil travaliu și un echilibru emoțional de nezdruncinat ce îl împing mereu mai sus pe scara valorilor mondiale, pregătind poate asaltul cel mai mare al vieții lui.

William Lombardy (S.U.A., născut în 1937). A apărut ca o tornadă, devenind campion al lumii de juniori în 1957 cu un scor absolut : victorii în toate întîlnirile. A ocupat apoi poziții fruntașe în cîteva concursuri internaționale (1958), a realizat cel mai ridicat procentaj individual al campionatului mondial studențesc pe echipe (1960), locul II între cei mai buni șahiști din patria lui (1961), calificîndu-se astfel pentru interzonal și deodată... și-a întrerupt activitatea, abandonînd astfel asaltul ultimelor meterze. Să existe oare peste Ocean o „sectă" a celor care renunță (vezi Morphy, Kashdan, Fine) la gloria supremei ascensiuni ?

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

dancher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panlonios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala!)

DIN
PRODUCȚIA
CENACLULUI S.F.
SOLARIS
BUCUREȘTI

Andreia Sighișanu
și
Pavel Cosmin

COLECȚIA „POVESTIRI
ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"

OCTOMBRIE 1973

PREȚUL 1 LEU 41007